

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 13.

Torsdagen den 12 April

1845.

Cyclus dramatischer Charactere. Nebst einer einleitenden Abhandlung über das Wesen dramatischer Charaktergestaltung von Dr. Heinrich Theodor Mötscher, Professor am Königl. Gymnasium zu Bromberg. Berlin 1844.

(Fort. och slut.)

Så fullig och njutningslysten Falstaff än är, så är han dock icke försänt i begärelser. Äfwen från denna sida är Falstaff icke en slaf under sinligheten. Äfwen här herrskar han med en vis frihet, ty han öfverlemnar sig icke med lidelse åt de sinliga njutningarna, han glömmar sig icke i dem och är derföre ur stånd att gå under i sinnenas yrfel; han går icke längre än till ett lustigt wälbesinnande, som lemnar anden nog utrymme att hålla sig lustig öfver njutningen sjelf och med lyshet emotse tillkommande retelser. Falstaff wet ganska wäl, att han, för att alltid kunna vara i stånd att njuta, icke får blindt underkasta sig sinligheten. Hans hela natur sätter sig upp emot hwarje intensivt hängiswande till en affekt, som skulle helt och hållet beherrska honom. Derföre swäfwar han, äfwen i njutningen, öfver njutningen och bibehåller öfwer sig sjelf, den njutande, humorns fulla frihet, lifasom han utöfwar den öfwer alla ideala känslor och affekter. Falstaff will lika litet i sin omgifnings ögon synas nykter och återhållsam, som han werkeligen inbillar sig att genom sina skrytaktiga berättelser gälla för en heros. Han will icke att någon skall mistaga på hans njutningslystnad så mycket han än genom de djerfwaste försäktringar tyckes skyla densamma för sin omgifning. Äfwen häruti parodierar han blott sig sjelf och fröjdar sig åt sin humor, genom hwilken han är i stånd att på tusende sätt låta allwar påskina. Äfwen inom de sinliga njutningarnas

sfer visar sig sinnets frihet wara principen i Falstaffs natur.

Efter war utveckling ligger alltså den trollmakt, som Falstaff på öf utöfwar, i denna sinnets formella frihet, hwilken han i hwarje ögonblick, genom kraften af sin humor, bibehåller. Den är således icke något accidentelt, utan den egentliga substansen i Falstaffs lifsprincip. Negativiteten af allt bestämdt pathos, öfwerlägsenheten öfwer hwarje menniskan instränkande affekt uppträder antingen i gestalten af diabolisk ironi, eller i gestalten af humor. Den förra upplöser äfwenledes allt bestående, emedan den wänder sig emot allt warande, hwilket den will upplösa i intet. Men i upplösningen uppfattar den blott det moment som innehåller negativiteten af allt enskildt, som är bestämdt att gå under, emedan det icke motswarar slägtbegreppet. Men den diaboliska ironi, som består uti owilja öfwer hwarje existens och hwarje form af andeligt och naturligt lif, erfår tillika städse sin wanmakt, emedan lifwet återföder sig sjelft i ewigt nya gestalter och former och utvecklar sig till allt mögnare former. *) Den diaboliska ironien är derföre fjeran från all försoning, all inre frid och werkar blott på öf såsom ett uttryck af en absolut sig alltjemt för-

*) Denna den diaboliska ironiens negation af hwarje särskild existens, så wäl som des känsla af wanmakt, uttalar Mepphistopheles klart: det första momentet i orden:

"Ich bin der Geist der stets verneint,
Und das mit Recht, denn alles was entsteht
Ist werth daß es zu Grunde geht.

det andra momentet i bekännelsen om lifwets oförgånglighet i det han säger:

"Wie viele hab' ich schon begraben!
Und immer circulirt ein neues frisches Blut.
So geht es fort, man möchte rasend werden!"

nyande twebrägt. Den är uti sin fulländade gestalt det Mephistopheliska medvetandet. Här kommer humorn blott så till wida med i spelet, som denna ironi riktat sig emot det werkeligen odugliga och förgängliga, när detta likwäl ännu will göra sig gällande, med ett ord emot sådant som wisserligen ännu består hwad formen beträffar, ehuruwäl anden redan upplöst och förintat detsamma. Alltså, blott såwida som det Mephistopheliska medvetandet wänder sig emot en medvetandets beständhet, eller emot ett pathos, som förtjenar att upphäfwas, emedan den nya anden redan förkunnat sig vara segrare, blott så wida förstår det också att uppträda humoristiskt, som t. ex. i den beundransvärda scenen emellan Mephistopheles och lärjungen, i hwilken en wisserligen ännu bestående men undergräfd anda blifwer uppwisad i sin inskränkt-het. Men så snart som den diaboliska ironien wänder sig emot det bestända såsom sådant och öfwerhufwud bestriber detsamma sin rätt att existera, måste den nödwändigt renoncera på all humor.

Falstaff riktat sig icke, som den diaboliska ironien gör, emot existensen öfwerhufwud, emedan denna alldeles icke inskränker honom, utan han låter alla lifwets former fritt gälla, utan att likwäl erkänna dem för några för honom bindande krafter. Därföre är hans humor försonande och han sjelf, trots sin lastbarhet, alltid lustig. Falstaff är wisserligen icke ett uttryck af det försonade humoristiska medvetande, som sätter det oändeliga i beröring med de obetydligaste existenser, emedan äfwen i dem ideerna affpegla sig. Men Falstaff, ehuruwäl han är inwecklad i lifwets groft sinliga elementer, är dock, genom den frihet med hwilken han behandlar sitt eget medvetande, icke slafwiskt undergifwen deras herrådme. Därföre låter han icke ens i de momenter, i hwilka han är hemfallen åt lögnens och lyftenhetens ande, någon sedlig indignation emot sig uppkomma; han är wisserligen försänkt i lifwets dy, men han wet ock att humoristiskt leka med sitt medvetande derutaf.

Wisserligen upplöser Falstaff alla lifwets ideala potenser, ty de hafwa för honom alls intet värde. Allt, som beror på den ideala grunden af andras erkännande, som t. ex. den ridderliga äran, upplöser han, emedan han uppmäter detsamma efter den ändliga, materiella ändamålsenlighetens måttstock, men han är tillika i denna upplösning sjelf idealistisk, ty han wänder sin humors dialektik emot de, så till sägandes, omedwetet och okritiskt af medvetandet respekterade

makter, som beherrska människan och undandraget sig deras wälde, i det han, i kraft af sin humor, leker med de ideala potenserna. Den som, likt Falstaff, filosoferar öfwer ärans dogma och ironiserar bort detsamma, den uppenbarar i denna upplösande werksamhet tillika en sådan formell andans frihet, att hwarje känsla af owilja, som annars hos öf skulle uppkomma emot ett sådant materialistiskt sinnelag, helt och hållet qwäfwes.

I det nu Falstaff med sin humor förer krig emot alla i samhället gällande makter som han kommer i beröring med, så bewisar han också deruti den formella frihet i anden som gör hwarje lifwets form till föremål för sin dialektik och upplöser densamma. Detta sker hos Falstaff icke förmedelst en werkeligen kritisk process, utan genom handlingar och det sken af allwar med hwilket han rättfärdigar dem. Falstaff parodierar således de offentliga ställningar och förhållanden, i hwilka han är försatt, så wäl genom situationernas qwickhet, som genom det humoristiska rättfärdigandet af sitt hela lefwerne. Falstaff har, utom den allmänna betydelsen af sitt humoristiska medvetande, hwilken wi utwecklat, också den konkreta bestämmelsen att tillika med sitt komiska kompani parodiera Englands dåwarande historiska ställningar och förhållanden.

Sedan Henrik Bolingbroke, dels genom sin slughet, dels genom de stores owilja emot den ofonungsliga Richards regering, bemäktigat sig kronan, hade England försunkit uti ett tillstånd af inre swaghet och wanmakt. Emot Henrik IV. reagera nu de uti sina förwäntningar bedragna mäktige i landet, som i konungen blott se ett sina händers werk, emot hwilket de hoppas att med wäld genomdrifwa sina anspråk. Hela samhället är i sig splittradt och erbjuder blott intresset af en strid, i hwilken konungens kloshet segrar öfwer hans månghöfdade motståndares brist på enighet och prins Henricks lugna tapperhet öfwer Henrik Percys wilba djerfhet. På ingendera sidan är emedlertid en egentligen sedlig hållning och ett substantiellt intresse. Blott då prins Henrik, som uppträder för öf som en sjelfmedweten hjelte, segrar, se wi ett förespel till upplifwande af nationala intressen. Men för det närwarande trötta partierna ut hwarannan med list och wäld, utan att på någondera sidan en egentligen sedlig idee kommer att göra sig gällande. Men så wida som statens enhet är willkoret för nationell kraftutveckling, så segrar också Hen-

rif IV., som närmast strider blott för befästheten af sin egen usurperade makt, med rätta öfwer de egoistiska lorderna, emedan han åtminstone lägger en grund till befästheten af ordning inom landet och energie utåt. Först med Henrik den femtes thronbestigning kommer åter ett högre intresse in i historien, ty han samlar nationens kraft till en ärorik kamp emot Frankrike och ingifwer Engelsmännen kärlek för gemensamma intressen.

Wid ett sådant samhällstillstånd, som det i England under Henrik IV., ligger Falstaffs och hans kamraters rätt deruti, att grundeligen parodiera de gifna förhållandena. När staten öfverhufwud icke erbjuder annat än en bild af ett i partikulariteter sig söndersplittrande samhälle, så uppträder också Sir John Falstaff med de sina likasom en stat i staten, som helt och hållet obefymrad om all auktoritet, sätter sig i rörelse helt och hållet efter egen nyt och godtycke. Falstaff parodierar således, genom sitt lefwerne, frånvaron af hvarje sedlig auktoritet i staten, samt det med ett stän af idealitet omgifna ridderskapet, det beklagliga rättstillståndet, partistridernas ofsedliga innehåll, de storas egoism så wäl som den derifrån ofskickliga falsheten och otillförlitligheten i allmänna lefwerne. Falstaff upplöser genom sin humors parodierande makt sin tids hela offentliga lif och wisar oss, likasom uti en upp- och nedvänd bild, sanningen af sitt faderneslands historiska förhållanden. Det förstår sig att Falstaff icke sjelfmedwetet parodierar detta tillstånd i samhället; dertill skulle fordras att han sjelf wore genomträngd af en sedlig idé, men hela Falstaffs lefwerne och hans insätande i det historiska dramats allwar är endast poetiskt berättigadt under willkoret af ett slikt bestämdt samhälle. Derpå beror också den konstnärliga wisdom med hwilken Shakespeare låter Falstaff asträda från skådebanan i samma ögonblick som Henrik V. bestiger thronen; ty uti det moment, då nationella intressen återigen börja att lyfta sig och sedliga makter göra sig gällande, har en sådan person som Falstaff, den der upplöser all sorts auktoritet och blott njuter af att bespotta alla lifwets allwarliga ändamål, icke något mera att beställa. Under sådana förhållanden skulle Falstaff verka lika störande som han verkar till vårt förlustande under Henrik IV.

Sålunda äro alla Falstaffs situationer i Henrik IV. att anse som parodier på det offentliga tillståndet. Plundringen af de resande köpmännen, Falstaffs gränslösa skryt i sina i konungens namn hållna tal, hans

fälttåg emot rebellerna, hans låtsande att vara död på slagfältet, hans wärfwande af rekryter, hans behandling af de båda fredsdomarna, allt detta tillsammans bildar ett galleri af parodier, hvarigenom det blott med stän af idealitet utstyrda ridderskapet, konungens gravitet utan inre äkta wärdighet, det bristande sedliga intresset i partistriderna, det beklagliga rättstillståndet och den öfwerallt framträdande egoismen, på allt möjligt sätt bespottas. Endast sammansattningen af de båda af oss utvecklade momenterna, den hvarje ideal potens i lifwet bespottande, men midt under begagnandet af alla möjliga ofsedliga medel sig sjelf parodierande fria humorn och den komiska upplösningen af de på substantiellt intresse blottade samhällsförhållandena i England under Henrik IV., förklara fullständigt det poetiska berättigandet och den absoluta grunden för den outtömliga njutning, som Sir John Falstaffs karakter för alla tider uppväcker.

Att fullständigt reproducera en bild af denna grandiosa inkarnation af humor hör till skådespelarekonstens swåraste problem, ty dertill fordras en werkeligen ursprunglig kraft af humoristisk åskådning och ett owilforligt herrawälde öfwer hvarje minsta accent, som affspeglar bilden af denna njutningslystnaste och tillfika qwickaste, all idealitet parodierande och igenom den outtömliga rikedom af sin humor sig ur hvarje konflikt segerrikt upplystande menniska. Den ståtliga mannens goda hull, hans blott på sinligt wälbefinnande riktade håg och hans ostörda lugn, som försmär hvarje affekt såsom görande intrång på lefnadsnjutningen, skola, så snart wi få se honom, städs försätta oss i den muntreste sinnessämning, likasom hans qwickhets rikedom och hans humors outtömliga syndighet måste uppfylla oss med den tillförsigt, att han genom sin humor känner sig wuxen äfwen de farligaste omständigheter. Hans mångförslagna ande, som aldrig är i förlägenhet för ett hvarje hotande allwar upplösande infall, skall på en gång försinliga honom såsom försunken i materien och såsom öfwerlägsen densamma utan att likwäl Sir John Falstaff beqvämer sig till att erkänna anden någon sorts wärde framför den materiella njutningen.

Så har Nötscher uppfattat Falstaffs karakter och wi påminna oss ingen som gjort det mera fullständigt och träffande. Den kritik hwilken Nötscher gör öfwer tyfka skådespelare, som spelat Falstaff, (förnämligast öfwer Schröder och Devrient) har icke så stort inte-

resse för swenska läsare, att wi tro oss böra referera den. Det torde dröja länge innan man på den swenska scenen får se den odödlige Sir John uppträda. En Hjortsberg måste lesas upp igen innan Falstaff kan gifwas på swensk theater. Öfwerhuswud hafwa våra swenska komiska skådespelare allt för ensidigt bildat sig i den så kallade fina fransyska förståndskomiken och torde dertill få temligen swårt att höja sig till den allsidiga humor, som fordras för att återgifwa en Falstaff. Öfwen Hjortsberg war bildad i denna skola, men den som sett honom spela kronofogden kan icke betwifla att ju ej han kunde hafwa warit en förträfflig Falstaff, om publiken hade warit nog poetiskt bildad för att kräwa en sådan roll utaf honom. Torflow är af alla våra nu lesande skådespelare den mångsidigaste och genialaste och skulle utan twiswel öfwen gifwa Falstaffs roll oklanderligt; men man älskar dock mera att se honom uppträda i en sådan roll som Richard den tredje, en roll som måhända inom det tragiska gebietet är det swåraste problem som man kan förelägga en skådespelare. I våra tider, då man mera värderar skådespelaren än skalden, wore denne också en Shakspeare, torde Richard den tredje, spelad af Torflow, icke wara något ofsenligt medel att småningom wäcka publikens smak för storartade dramatiska kompositioner.

Men ännu har man icke hos oss kommit till ett fullt medvetande af den stora bildning som en god teater utöfwar på en allmänhet. Teatern betraktas som ett blott tidsfördrif och logerna som en skådebana, på hwilken åskådarna sjelfwe äro skådespelare och utweckla så wäl rikedomerna af sina kostymer som skickligheten att föra dubbelkikaren och tumma mustacher och glacehandskar. Den entusiasm, som der någon gång wisar sig, är icke så mycket entusiasm för konsten, som icke fast mer entusiasm för entusiasten och all sådan entusiasm är icke stort annat än en maskerad entusiasm för sin egen person. Den som påminner sig *Ta-glionis* ryktbara uppträdande i Stockholm, behöfwer inga vidare kommentarier öfwer den goda publikens konstsinne. Ty under det förtjusningen war som störst war det i sanning komiskt att se huru litet wederbörande wiste hwad de woro förtjusta öfwer. Den som den tiden följde med dagbladslitteraturen hade godt tillfälle att se, att de, som egentligen woro ett uttryck af huswudstadens konstkritik, prisade den ryktbara konstnärinnan för just det, som utgjorde motsatsen af hwad hon verkliga war. Icke underligt då att man

så wäl wiste sin plats vis à vis hennes ekipage. Men så länge som huswudstadens allmänhet icke på nära håll har något korrektif af ett wetenskapligt inslytande, kan man knappast hoppas bättre dagar för den dramatiska scenen. På sednare tider hafwa wisserligen glädjande förebud börjat wisa sig till en gryende nationell dramatik. Framtiden skall wisa om dessa förebud blifwa mera än förebud.

C. A. H.

Öfversättning af Shakspeare.

(Mr Richard den tredje.)

Fjerde Akten.

(Fortsättning.)

Tredje Scenen.

(Tyrrel kommer)

Tyrrel.

Gjort är det blodiga och grymma dådet,
Det gräsligaste, ömfligaste mord,
Som nånsin England gjort sig skyldigt till.
Dighton och Forrest, dem jag hade hyrt
Till denna samwetslösa slag, fastän
De woro stora sturkar och blodhundar,
Så smälte de af mild medömkan båda,
Greto som barn wid detta sorgespel.
O så, sad' Dighton, lågo dessa små, —
Så, så, sad' Forrest, slöto de hwarandra
I ofkulds hwita alabasterarmar,
Och deras läppar, fyra röda rosor
På samma stjelt, i sommarfägring kystes.
En bönbok låg på deras huswudgård;
Och det höll på att gripa mig, sad' Forrest,
Men sjelfwa djefwulen, — här teg den boswen,
Och Dighton fortfor så, — nu qwäfde wi
Det skönaste naturens mästestycke,
Som sedan werldens skapelse blef danadt. —
Så gingo båda två med samwetsqwal
Mållösa bort; jag lät dem gå och bringar
Nu till en blodstänkt konung denna tidning.

(Richard uppträder.)

Här kommer han. — Hell, eders majestät!

Richard.

Tyrrel, gör du mig lycklig med ditt budskap?

Tyrrel.

Om det, att hafwa gjort hwad ni befallt,
Kan göra Eder lycklig, så war lycklig,
Ty det är gjort.

Richard.

Har sjelf du sett dem döda?

Tyrrel.

Min konung, ja.

Richard.

Begrafna också, Tyrrel?

Tyrrel.

Towers kaplan han har begrafwit dem;
Hwar, sanningen att säga, wet jag icke.

Richard.

Rom till mig, Tyrrel, när souper'a är slut;
Du skall berätta mig om deras dödsfätt.
Tänk efter medlertid hwad du will hafwa
Och du skall bli arswinge till din önskan.
Till des, farwål.

Tyrrel.

Jag ödmjukt tager affsed.

(går)

Richard.

Clarences son den har jag spärrat in;
Hans dotter har jag gifwit simpelt gifte;
I Abrams sköte slumra Eduards söner,
Och Anna har åt werlden sagt god natt.
Nu då jag wet att Richmond fäst sitt öga
På ung Elisabeth, min broders dotter,
För att med detta gifte winna kronan,
Så går jag sjelf åstad och friar muntert.

(Catesby kommer)

Catesby.

Mylord, —

Richard.

Hwad har du till att säga,
Godt eller ondt, då så du rusar in?

Catesby.

Ondt, herre: Norton flygtat har till Richmond
Och Buckingham, med tappre män från Wales,
I wapen är; hans makt tillwexer stundligt.

Richard.

Ely hos Richmond gör mig mer bekymmer
Än Buckinghams hoppkrapade armée.
Rom, jag har lärt att ängsligt grubbel är
En tjenare af bly åt sömnigt uppskof,
Som släpar uselt tiggeri i spåren.
Dwid som en eld nu ware tankens winge
Och som en Hermes framför Zeus sig swinge!
Gå samla folk; min klohet är mitt wärn;
Och uppror tuktas, fort och godt, med jern.

(de gå).

Fjerde Scenen.

Utanföre palatset.

(Drottning Margaretha uppträder.)

Margaretha.

Så börjar deras lycka nu att mogna
Och smälta ned i dödens ruttna gap.
Här har jag gått på lur i dessa trakter
Att äse mina fienders förderf.
Inledningen war gräslig; jag har sett den
Och går till Frankrike. Jag hoppas slutet
Skall blifwa lika swårt och bittert tragiskt.
Elända Margaretha, bort! hwem kommer?
(Drottning Elisabeth och hertiginnan af York uppträda.)

Elisabeth.

Ät mina stackars prinsar! söta barn!
Små blomsterknoppar, som ej blommat än!
Om edra själar swäfwä än i lusten,
Ej fästade af ewighetens dom,
Kringswäfwen mig med edra skära wingar
Och hören eder moder hur hon jemrar!

Margaretha.

Kringswäfwen henne!
Och sägen henne: rätt för rätt har jätt
Wär morgongryning i en ewig natt.

Hertiginnan.

Så många qual min stämma hafwer krossat,
Att stum och stel min tunga är af jemmer; —
Eduard Plantagenet, hwi är du död?

Margaretha.

Plantagenet går för Plantagenet,
Eduard för Eduard döden ger sin rätt.

Elisabeth.

Flyr du, o Gud, ifrån så späda lam
Och kastar dem i ulfwens grymma gap?
När sof du förr wid sådan gräslig gerning?

Margaretha.

När helig Henrik och min Eduard dräptes.

Hertiginnan.

Du döda lif, du blinda syn, du spöke,
Som wandrar som en dödman uti lifwet,
Du qualens hem, du werldens blygd, du lif,
Som röfwat till dig grafwens rättigheter,
Du alla forgers innehållsregister,
Slå nu till ro din oro här på Englands
Lagliga jord, som så olagligt blifwit
Dränkt i ofskydigt blod!

(sätter sig ned.)

Elisabeth.

Åh, om du kunde
Så snart bewilja mina ben en graf,
Som du erbjuder mig ett sorgens säte;
Jag skulle jorda dem, ej hwila här!
Åh, hwem har skäl att förja om ej wi?
(hon sätter sig bredwid henne.)

Margaretha.

Om gammal sorg den mesta wördnad kräfwer,
Gifwen åt min då äldrens företråde,
Och låten mina qual få jemra fremst,
Så wida sorger kunna tåla sällskap.
(Sätter sig bredwid dem.)

Sen mina sorger an och räknen edra: —
Min war en Eduard, Richard honom drap;
Min war en mafe, Richard honom drap;
Din war en Eduard, Richard honom drap;
Din war en Richard, Richard honom drap.

Hertiginnan.

Min och en Richard war; du honom drap.
Min och en Rutland; du dans drap beredde.

Margaretha.

Din och en Clarence; Richard honom drap.
Utur ditt skötes röfwarfula fröp
En helfwets-hund, som jagar of till döds;
Hunden, som tänder sig förr'n han fick ögon,
Att farga lam och sleta deras blod,
Förhärjarn af Guds sköna skapelser,
Den stäteligaste tyrann på jorden,
Som herrskar i blodsprängda ögons grät;
Se honom har din qued släppt ut i werlden
Att jaga of i våra grafwar ned. —
Du store, stränge och rättwise Gud,
Jag tackar dig att denne slagtarhunden
Nu gnager på sin egen moders lifsfrukt
Och månger henne in i andras sorger!

Hertiginnan.

Subla ej, Henriks mafa, åt mitt qual;
Gud wet att jag har gråtit öfwer dina.

Margaretha.

Tillgif mig; jag är hungrig efter hämd
Och frossar nu i des åskådande.
Död är din Eduard, som min Eduard drap;
Din andre Eduard mördad för min Eduard;
York war blott mellangift, då ej de båda
Min wäldiga förlust uppväga kunde.
Död är din Clarence, som min Eduard stak;

Åskådarne wid detta forgespel,
Den falske Hastings, Rivers, Vaughan, Grey,
I förtid gått i mörka grafwen ned.
Blott Richard lefwer, helfwets swarta ombud,
Dwarlemnad enfom för att wärfwa själar
Och skicka dit dem: snart, o snart det kommer
Hans ömkeliga slut af ingen ömkadt,
Och jorden remnar, och helfwet brinner,
Och djeflar tjuta och helgon bedja
Att han må färdas plötsligt härifrån: —
Säg upp hans lifstids-städja, gode Gud,
Att jag må lefwa för att kunna säga:
Död är den hunden!

Elisabeth.

O du har spått den dagen skulle komma,
Då jag din hjelp behöfde att förbanna
Den sinna spindelen, den puckelpaddan.

Margaretha.

Då kallade jag dig en målåd drottning,
En stackars stugga, stenbild af min lycka,
En härmning blott af hwad jag werkligt war,
En falsk affisch till gräsligt skådespel,
En högtuppsatt, som skulle störtas djupt,
En mor som blott till hån fått fagra söner,
En dröm af hwad du war, en brofig slagg
Utfatt till mål för hwarje farligt skott,
En majestätets skylt, en slägt, en bubbla,
Drottning för ro skull blott att fylla scenen.
Hwar är din mafe nu? Hwar dina bröder?
Hwar dina söner? hwar de glada dagar?
Hwem böjer knä och säger — drottning hell?
Hwar pairerna, som ödmjukt bockade?
Hwar dessa hopar, som ifring dig trängdes?
Mins hwad du war och se hwad du nu är.
Förr lycklig mafa, nu bedröfwad enka;
Förr fröjdsfull moder, barnlös nu och tröfslös;
Förr tiggd af alla, nu en tiggersta;
Förr drottning, nu en sorgbetrönt slafwinna;
Förr stolt mot mig, som nu är stolt mot dig;
Förr en som alla skrämt, nu skrämde för en;
Förr lydd af alla, nu af ingen lydd.
Så har rättwisans hjul nu rullat ifring
Och lemnat dig som tidens säkra ros,
Då du blott tanken har af hwad du war
Att plåga dig desmer med hwad du är.
Min rang du röfwat; har du icke wunnit
I lika mått din del af mina sorger?

Nu här din stolta hals mitt halfwa of
 Och här jag drar mitt trötta hufwud undan
 Och lemnar dig min börda hel och hållen.
 Farväl Yorks hustru; på den Fransta jorden,
 Der skola mina glädjetårar rinna
 Att Engelsk sorg, du sorgernas furstinnal!

Elisabeth.

O du, som är så lärd i att förbanna,
 Dröf, lär mig mina fiender förbanna?

Margaretha.

Sof ej om natten, fasta hela dagen;
 Jemför döb fröjd med lefwande bekymmer;
 Tänk dina barn mer fagra än de woro
 Och den som drap dem wärre än han är;
 Ju mer du mins, des mer bli qwalen sanna;
 Betänk det wäl och du har lärt förbanna.

Elisabeth.

O, hwässa mina söa ord med dina!

Margaretha.

Ditt qwal skall skärpa dem så hwaft som mina.
 (Margaretha går.)

Hertiginnan.

Hwi skall olyckan wara rik på ord?

Elisabeth.

Lustiga talemän för stumma forger,
 Fattiga barn utaf urarwa fröjder,
 Beklämda tolkar som i jemmer slämta!
 Låt dem få andrum: ge de ingen tröst,
 Så lätta de likwäl ett qwalsfullt bröst.

Hertiginnan.

Wälan! så spara ej din tunga: följ mig
 Och låt oss qwäfwä uti bittra ord
 Min son, som djefwulst dina söner qwäft.
 (trummor höras.)

Jag hör hans trumma, — ropä med besked.
 (Konung Richard kommer marscherande med sitt följe)

Richard.

Hwem wägar hejda mig der fram jag täger?

Hertiginnan.

Äk hon, som borde hafwa hejdat dig,
 Med stryppning uti sitt fördömda sköte,
 Från alla mord som du, din usling, gjort.

Elisabeth.

Har du med gyldne krona skylt den panna,
 Hwarest, om rätt war rätt, inbrännas borde
 Att du den kronans rätta arfwing mördat,

Och mördat mina barn och bröder grymt?
 Säg mig, du skurf, hwar äro mina barn?

Hertiginnan.

Du pabda, säg hwar är din broder Clarence,
 Och lille Ned Plantagenet hans son?

Elisabeth.

Hwar är den ädle Rivers, Vaughan, Grey?

Hertiginnan.

Hwar är den gode Hastings?

Richard.

Appell, trumpeter! trummor, slän allarm!
 Låt himlen ej de sladderkärngar höra,
 Som häda Herrans smorda: slå allarm! —
 (Trumpeter och trummor.)

Haf tålamod och tala wacker med mig,
 Ty annars skall med frigift larm och buller
 Så här jag dränka edert skriande.

Hertiginnan.

Är du min son?

Richard.

Ja, lofwad ware Gud, min far, och ni.

Hertiginnan.

Hör då tålmobigt min otålighet.

Richard.

Min Fru, jag har en smula af ert lynne,
 Tål ej en ton af förebräelse.

Hertiginnan.

O, låt mig tala.

Richard.

Tala; jag är döf.

Hertiginnan.

Jag mild och wänlig will i orden wara.

Richard.

Och kort, fru moder; jag har brådtom nu.

Hertiginnan.

Har du så brådtom? Jag på dig har wäntat,
 Det wete Gud, i marter och i dödsängst.

Richard.

Rom jag dock ej till slut till eder lisa?

Hertiginnan.

Nej, wid Guds helga kors! knappt framfödd worden,
 Du gjorde mig ett helfwete på jorden.
 En gräslig barnsbörd war att föda dig;
 Enwis och ondsint war din späda barndom;
 Din stoltid wild, förtwislad, rasande;

Din ungdom djerf och fräck och oförwägen;
Din mandom stolt och fin och slug och blodig,
Mer mild, dock wärre, stilla uti hat.
Kan du en enda lycklig timma nämna,
Som jag uti ditt sällskap njutit har?

Richard.

Om jag är så missaglig för ert öga,
Så låt mig gå och ej förtörna Er. —
Trummor!

Hertiginnan.

Jag ber dig, lyfna till mitt tal.

Richard.

Ni talar allt för bittert.

Hertiginnan.

Blott ett ord,

Och jag skall aldrig mera tala till dig.

Richard.

Nå wäl.

Hertiginnan.

Antingen faller du för Herrans hämb,
Förr'n du från detta krig med seger kommer,
Eller dör jag af ålderdom och sorg
Och ser dig aldrig mer; tag därför med dig
Den tyngsta af en mors förbannelses,
Som mer i striden skall dig tynga ned,
Än hela pansarskruden som du bär!
För dina fiender min bön skall kämpa
Och Eduards söners barnasjalar hwiska
Mod och förtrostan åt din fiende,
Samt lofwa honom makt och segerlycka.
Blodig du är och blodigt skall du ända,
Så skändligt som ditt lif skall döda dig skända.

(går.)

Elisabeth.

Långt mera skäl jag har att dig förbanna,
Men mindre mod; jag säger amen blott.

(will gå.)

Richard.

Dröj ni, min fru; jag har ett ord att säga.

(Fortsättes.)

Notiser:

Guizot och Thiers närma sig hwarandra. I Paris berättar man hwarjehanda om en fullständig försoning och allians emellan Guizot och Thiers, den Konung Ludvig Filip sjelf säges vara mycket werksam att åstadkomma och hwilken efter de nya walen skulle leda till ett kabinett Broglie-Guizot-Thiers-Bugeaud och till rekonstituerande af den konservativa majoriteten. Se här en af dessa berättelser: Stift. Långfredag war

liten intim cirkel hos Furstinnan Lieven; Hr Thiers infann sig och emottog loford af de utvalde, som bilba denna lilla cirkel, öfwer sitt nya werk. Då uppreste sig på en gång till allas förwåning Hr Guizot, som sedan åratat alltid emot Hr Thiers iakttagit en kall förbehållsamhet, gick bort till denne och gjorde honom sin hjertliga komplimang öfwer hans historiska arbete. "Swad som i synnerhet deruti har glädt mig — sade Ministern till slut — är den moderation, hwarmed Ni på alla ställen i boken bedömmar Frankrikes förhållande till de fremmande makterna." "Jag har aldrig förnekat denna moderation, — swarade Thiers — och om min twungna ställning såsom partiman på den sednaste tiden twang mig att bära de sorgliga konsekvenserna af en passionerad och systematiskt opposition, så gjorde jag detta dock endast med motwilja." "Jag har också skäde bytt för mycken aktning för Er — replicerade Guizot som mot wanligheten blef warm — ansett Er alltför skarpsinnig, för att göra Er solidariskt medansvarig för oppositionens oförstånd och felseg." Furstinnan Lieven, som med synbar förnöjelse hörde denna taleis wändning, närmade sig nu de båda samtalande, lade deras händer i hwarandra och sade: "Tänkte jag det icke alltid, att twenne män, sådana som Ni, måste komma på det rena med hwarandra och förliskas. Efter de nästa walen hoppas jag nu ofta se Er tillsammans hos mig." "Och dessa wal — sade Thiers till Guizot — skall endast Ni göra." "För att derpå gemensamt med Er — slutade Guizot — arbeta för Frankrikes wäl och förjerna Konungens och Landets förtroende." Denna berättelse meddelar Démocratie Pacifique.

Amerikansk officiel tölpighet. I Paris har man med förwåning och indignation förnummit det öde som drabbat en skön, af fransyska deputerade kammaren Förenia Staterna tillsänd gästwa, bestående af en wärdessull boksamling. Den har neml. wid sin ankomst till bestämmelseorten derstädes d. 16 Febr. blifwit försäld på offentlig auktion, för att betäcka införselstulsen, för hvars erläggande ingen drog försorg. Bland böckerna besunno sig flera praktwerk och bland andra det från kongl. tryckeriet utgångna af 20 band bestående Recueil des Historiens des Gaules et de la France. Först efter försäljningen har man insett, hwilken oförlätlig oartighet man begått.

Hr Friedrich Straß (Director och Professor, Medlem af Akademien etc.), de preussiska pädagogernas wärdade Rector, dog i Berlin d. 17 Mars. Han war den sifte Directorn för det fordom berömda pädagogium i Klosterberge wid Magdeburg, sedan director för gymnasium i Nordhausen och slutligen år 1820 stiftare af det nya ewangeliska gymnasium i Erfurt. Han war född den 10 Mars 1765 och hade alltså några dagar före sin död, upplefwat sin 80:de födelsedag, som glädt firades i kretsen af hans familj. Bland det stora antal han under sin långa bana handledt, hafwa många sedermera gjort sig kända såsom generaler, statsmän och lärde; bland andra hade den berömda Diebitsch-Sabalkanski varit hans lärjunge. Bland den aflidnes flera förträffliga arbeten är en historisk farta under den sinnrika titeln: "Strom der Zeiten," mest bekant och spridd; den blef estersluden i England, Frankrike, till och med Amerika och kommentaren derill har blifwit öfversatt på nästan alla lefwande språk, till och med på nygrekiska.

Nr 14 af denna Tidning, utgives Lördagen d. 19 April.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1845.

